

S.V.V. SVAZ VÝROBCŮ
VÁPNA
ČESKÉ REPUBLIKY

**SVAZ VÝROBCŮ
CEMENTU ČR**

IKN

SVAZ VÝROBCŮ
SUCHÝCH OMÍTKOVÝCH
A MALTOVÝCH SMĚSÍ ČR

IKN Pyro Lines

odborný seminář „Vápno, cement, ekologie“

Lísek u Bystřice n. P., 28.5.-30.5.2012

Mgr. Radomír Bubík

Soudobé technologie na efektivní spoluspalování alternativních paliv, bypassy

Mgr. Radomír Bubík (r.bubik@ikn.eu)

Struktura prezentace:

- 1) Hlavní kalcinační systémy projektované a dodávané firmou IKN GmbH Neustadt/PSP Engineering, a.s. Přerov
- 2) Stručný výčet hlavních projektů z poslední doby
- 3) Bypassy – dosud instalované systémy (stručná teorie, možné bypassové konfigurace, provozní zkušenosti z dosud realizovaných instalací)
- 4) Závěr - diskutovány výhody a nevýhody jednotlivých konfigurací bypassů včetně našich provozních zkušeností.

IKN-Neustadt

1983: Karl von Wedel starts IKN

2002: Collaboration with PSP Engineering a.s. started

2009-12 Collaboration IKN with PSP has become closer and closer

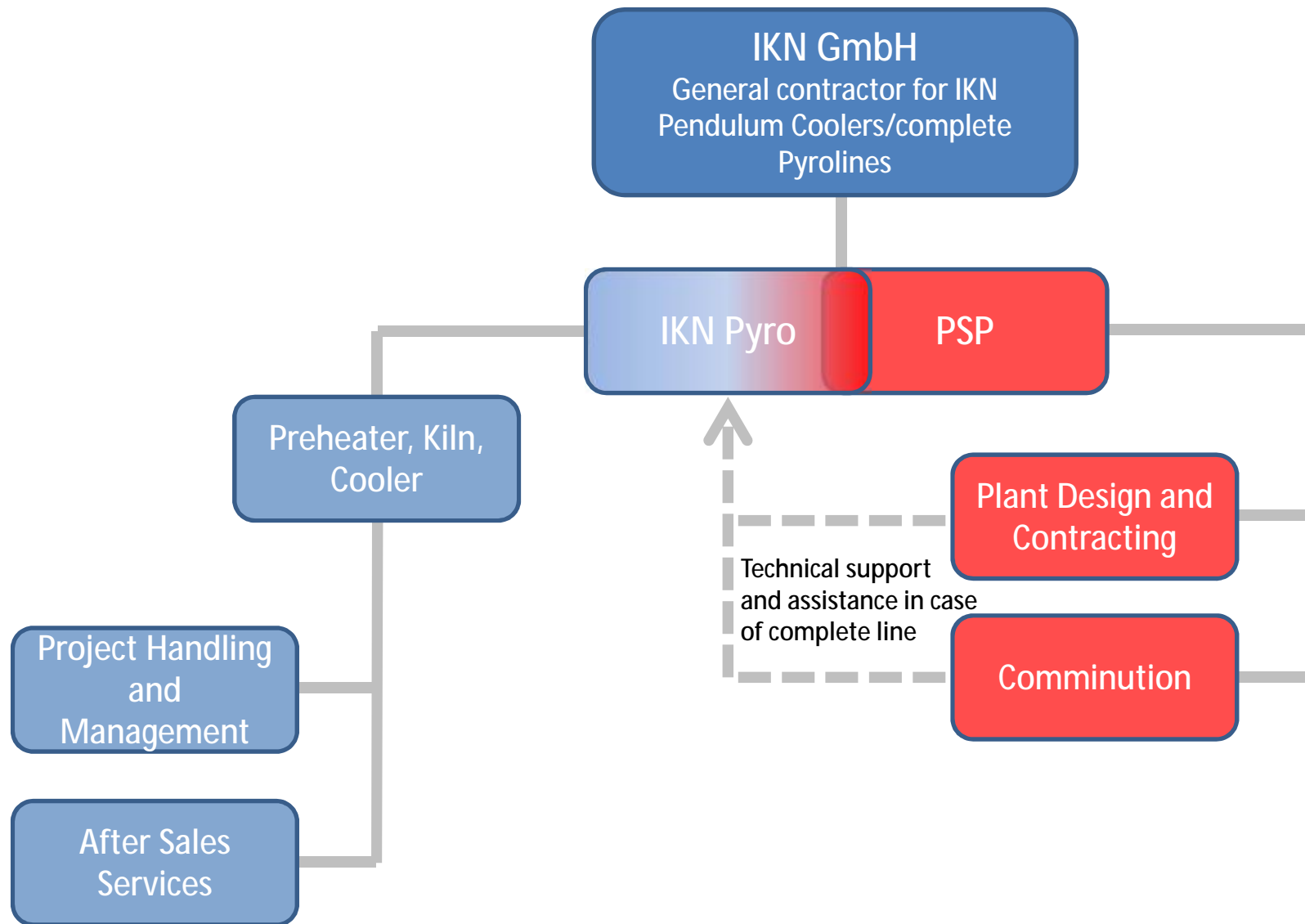
IKN-Prerov

„Vápno, cement, ekologie“
28.-30.5.2012

IKN PYRO

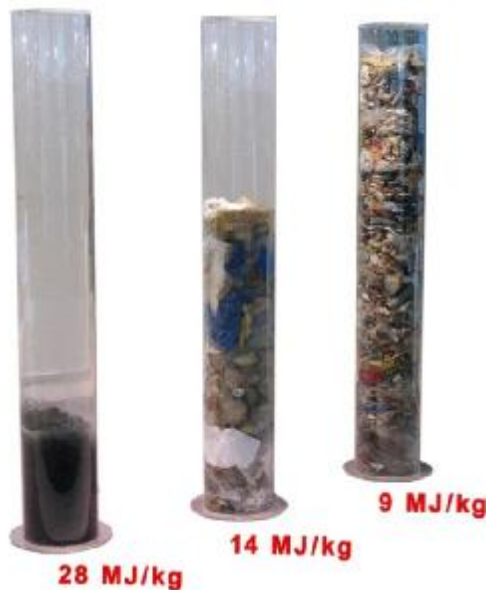

„Vápno, cement, ekologie“
28.-30.5.2012

Organizace IKN, kooperace IKN-PSP

Paleta možných alternativních paliv používaných na cementárnách

<p>Odpady Nebezpečné odpady</p> <p>Zvlášť nebezpečné odpady</p> <p>Alternativní paliva</p>	<p><i>Zpracování ropy</i> <i>Likvidace ropných zátěží</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Petrokoks další odpady ze zpracování ropy Ropná pole a laguny Dehet, dehtové oleje, asfalty
	<p><i>Průmyslové hořlavé odpady</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Uhelné kaly, proplástky Odpadní oleje s obsahy PCB atd.. (těžce regenerovatelné) Alkoholy, zbytky z organických syntéz CFCs – freony z chladicích médií Použitá těkavá rozpouštědla Pneumatiky celé i trhané Gumový a pryžový odpad Plastový odpad z průmyslu Vytříděné směsné plasty z komunálního odpa Dřevěné odpady impreg. a neimpregnované Odpady z textil. a kožedělného průmyslu TAP – tuhé alternativní palivo Odpadní papírenské kaly
	<p><i>Biologické odpady, nebezpečné</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> MBM – masokostní moučka OŽT – kafilární odpadní živočišný tuk Nemocniční odpady Komunální odpady tříděné a netříděné Odpadní kaly z čistíren odpadních vod
	<p><i>Biologické odpady, netoxické</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Slupky, skořápky Sláma, plevy, slupky z ořechů, tráva, seno

„Vápno, cement, ekologie“
28.-30.5.2012

Souhrn alternativních paliv

Negativní dopady spalování AP :

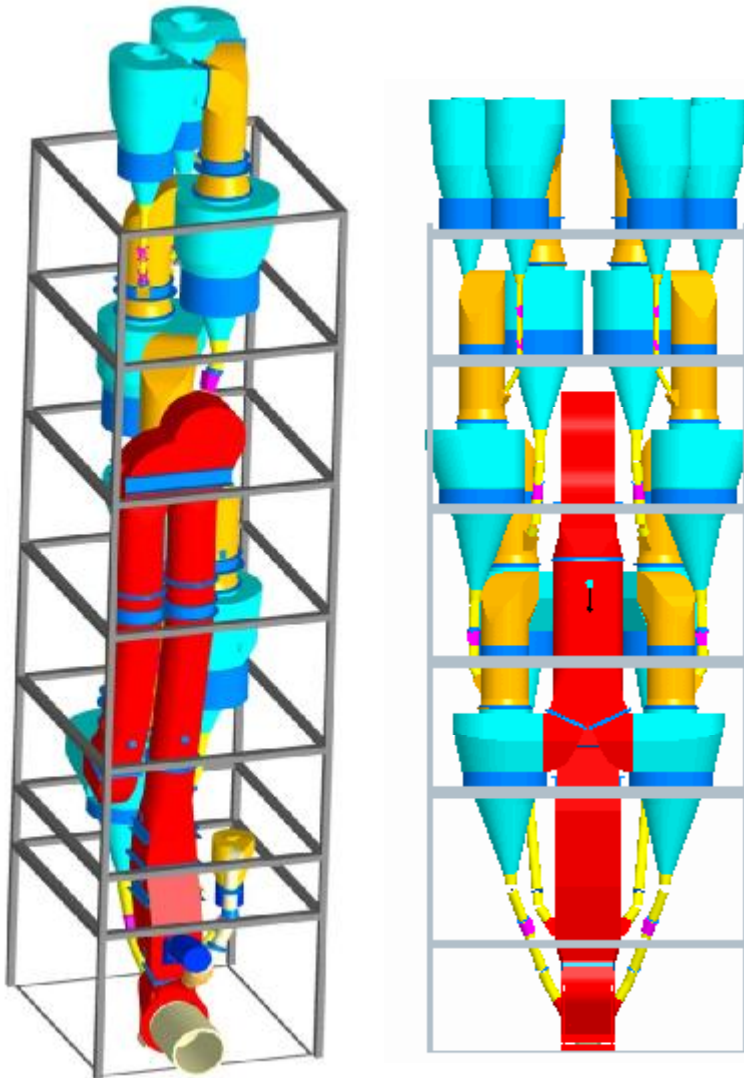
Spalování AP - tj. jiných paliv, než tradičních (klasických, ušlechtilých, fosilních, primárních) znamená – zejména při rekonstrukcích stávajícího zařízení zhoršení hlavních provozních parametrů linky :

- 1) nárůst $T[^\circ\text{C}]$, Δp [kPa], V [$\text{Nm}^3/\text{kg sl.}$], %CO, kW/1 kg sl.,
- 2) Nárůst kalorické spotřeby a pokles udržitelného výkonu
- 3) nárůst všech ostatních nákladů (doprava+ skladování+podávání AP, náklady na údržbu, ocel. díly, vyzdívky ...)

- komplexní důsledek zcela odlišných palivářských vlastností AP (nutné vyšší přebytky vzduchu, vyšší falešné/dopravní vzduchy, vysoká vlhkost AP, nízká teplota plamene, ucpávání, lepení, kroužky..

Moderní disperzní výměníky řady LUCY (Low Underpressure CYclones)

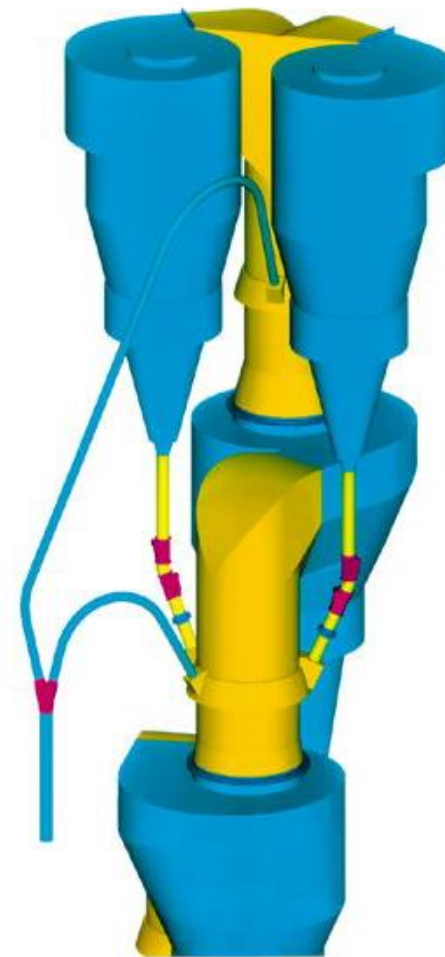
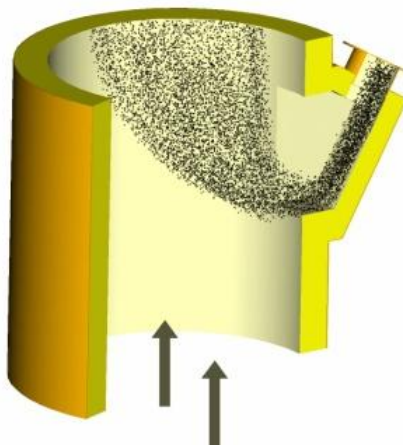
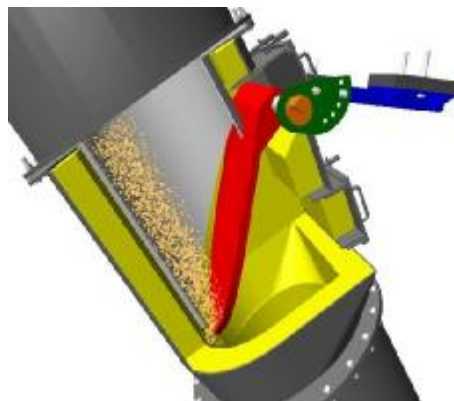
KONFIGURACE a VLASTNOSTI

- § 4, 5 a 6 stupňů
- § Jedno / dvouvětvové výměníky
- § Třívětvové výměníky (2 original+1 kalcinační výměník v přístavbě)
- § nízká tlaková ztráta výměníku při zachování tepelné účinnosti výměníku
- § Optimalizovaný poměr: tlaková ztráta vs. odlučivost
- § neustálý vývoj komponentů výměníku (cyklony, tříštící krabice, klapky, segmentová hrdla cyklonů, děliče atd.)
- § maximální využití energie ukryté v AP
- § minimalizace negativními dopadů spalování AP

Moderní disperzní výměníky řady LUCY (Low Underpressure CYclones)

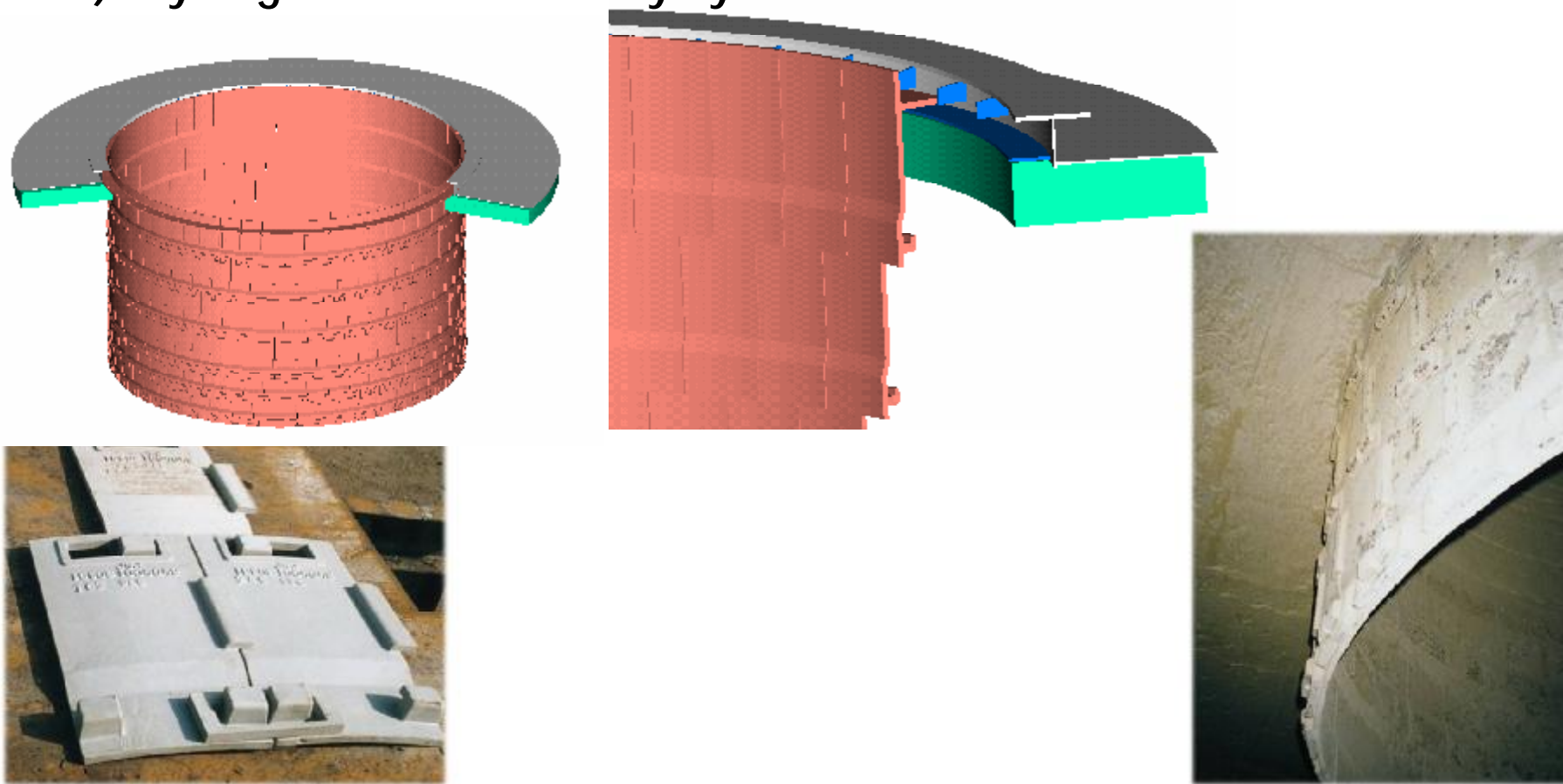
Zásadní komponenty výměníku – klapka, tříštící krabice, dělič suroviny mezi K 2-1 a K3-2)

Moderní disperzní výměníky řady LUCY (Low Underpressure CYclones)

Zásadní komponenty výměníku (DIP TUBE, vortex finder, immersion tube) litý segment hrdla horký cyklonu

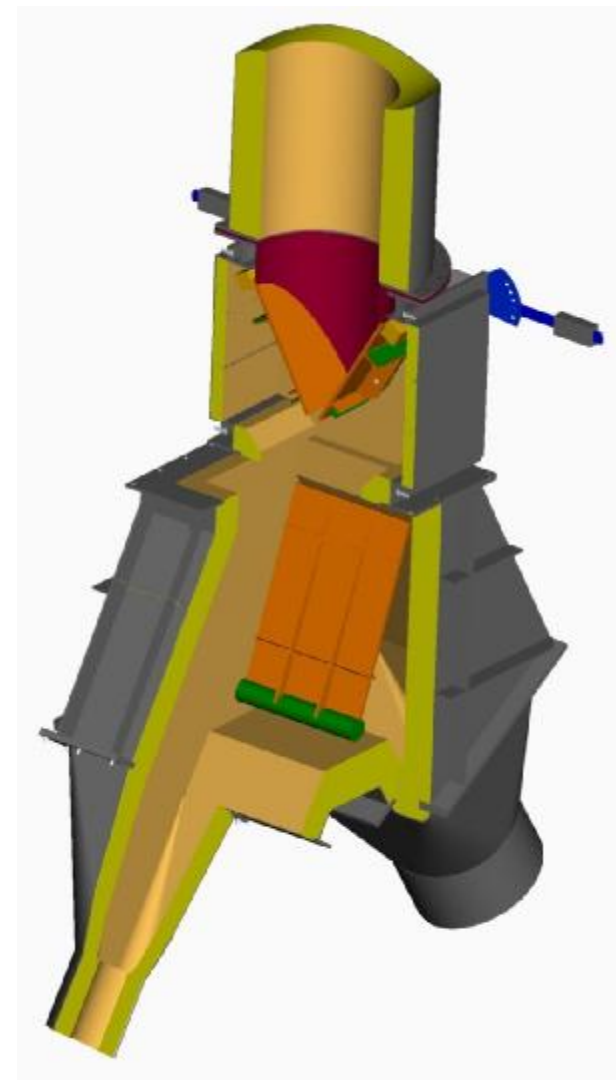
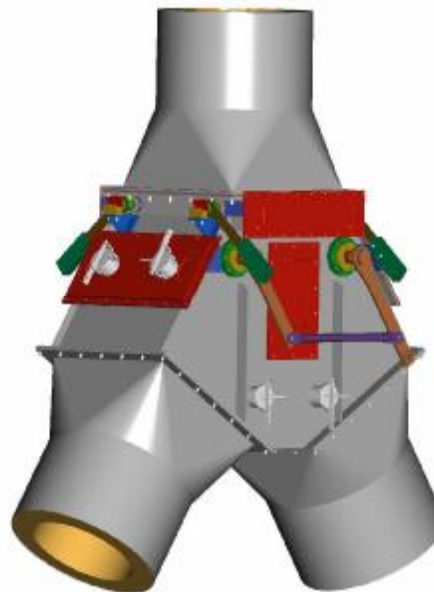
Moderní disperzní výměníky řady LUCY (Low Underpressure CYclones)

Dělič suroviny

kyvadlová dvojklapka s dvěma usměrňovači,
90° uspořádání

dělení suroviny mezi KKN a SCC

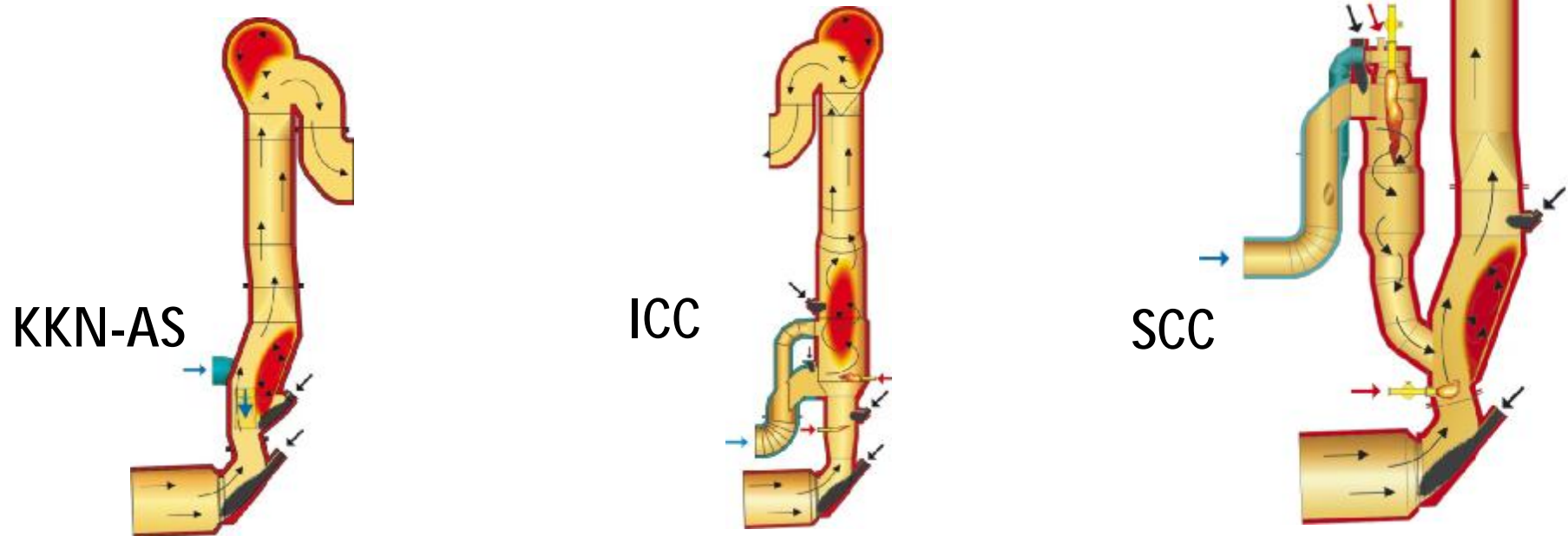
dělení suroviny mezi KKN střední /spodní

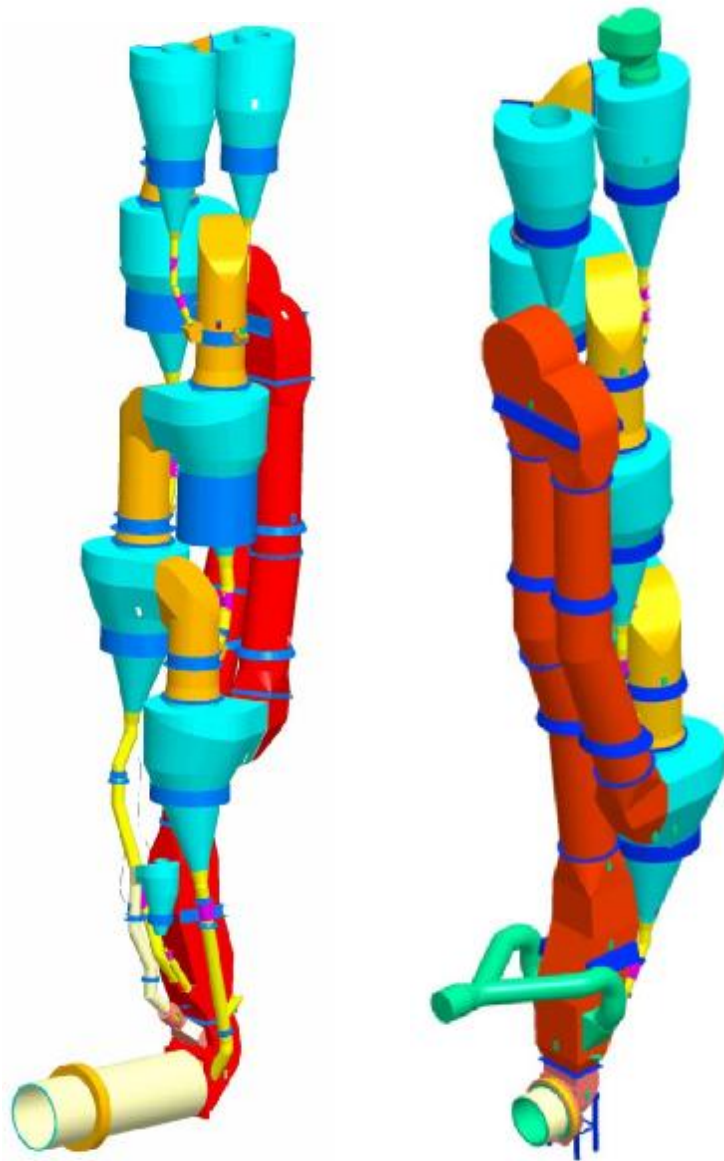

Moderní disperzní výměníky řady LUCY (Low Underpressure CYclones)

3 typy kalcinátorů

- KKN-AS (air-separated, s terciárním vzduchovodem)
- ICC (in-line combustion chamber)
- SCC (separate calcining chamber, off-line)

Kalcinátor KKN-AS (in-line)

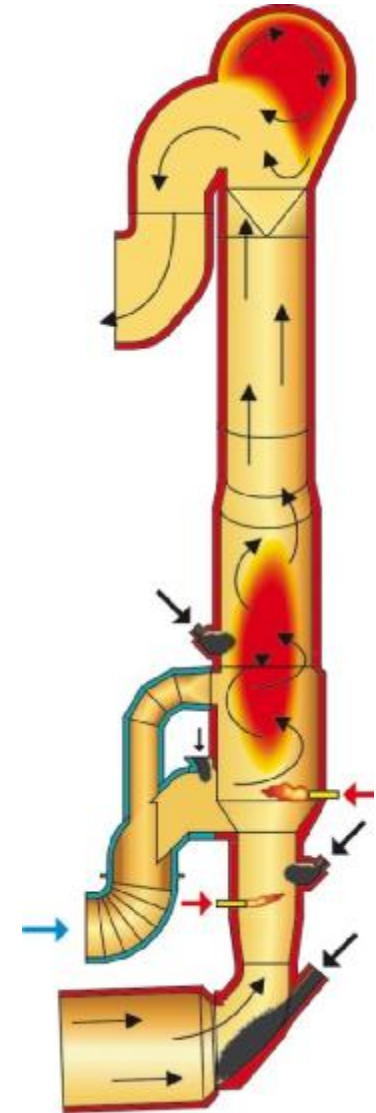
- Standardní kalcinátor pro tradiční paliva
- Optimalizovaný tvar (šikmá/válcová část)
- Vírová hlava pro intenzivní míchání plynů a suroviny (přidává 1-1,3 sekundy k teoretickému retenčnímu času)
- Dlouhý retenční čas (6-8 sec.) dle počtu stupňů a umístění vírové hlavy
- umístění KKN uvnitř hlavní konstrukce - od pece/k peci
- Velmi vhodný i pro rekonstrukce (umístění KKN do přístavby před stávajícím výměníkem)
- Možnost vytvoření „controlled hot spot“ (dělič suroviny z předposledního cyklonu)
- Možnost $MiNO_x$ odbočky pro stage combustion, popř. instalace injektážních trysek pro SNCR + možnost jejich posunu

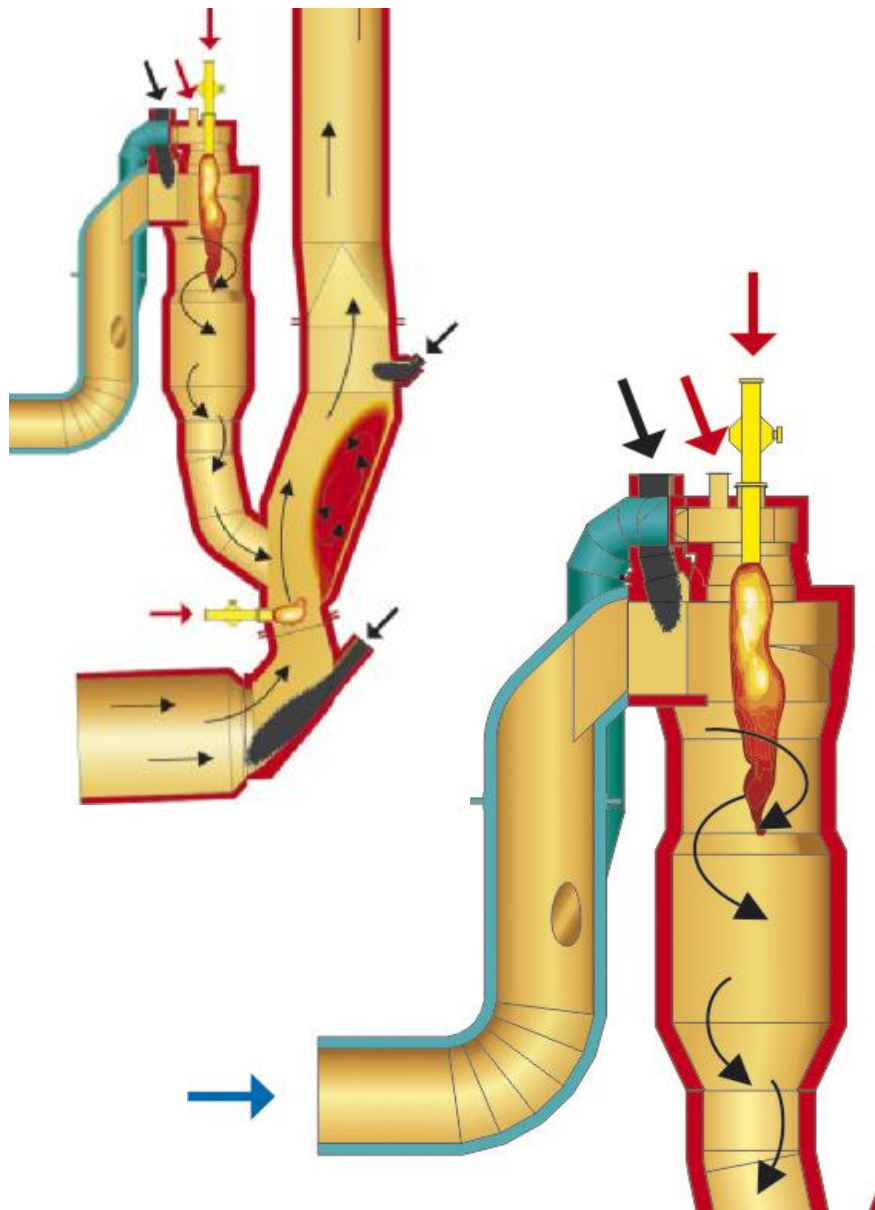

Kalcinátor ICC (in-line)

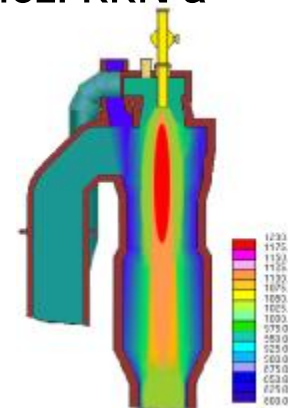
- Vznikl vývojem z KKN
- Zvýšený objem v horké části kalcinátoru
- 2 děliče suroviny, 3 surovinové vstupy
- Vysoká flexibilita jak nastavit teplotní pole v ICC
- Vysoká flexibilita k nastavení O_2 v ICC (nastavení terciáru mezi horní/spodní vstup)
- Vhodný pro paliva, která se obtížně zapalují či delší čas vyhoření a lehké AP
- Díky rozšířené spodní části velmi dlouhý retenční čas pro úplné dohoření paliva

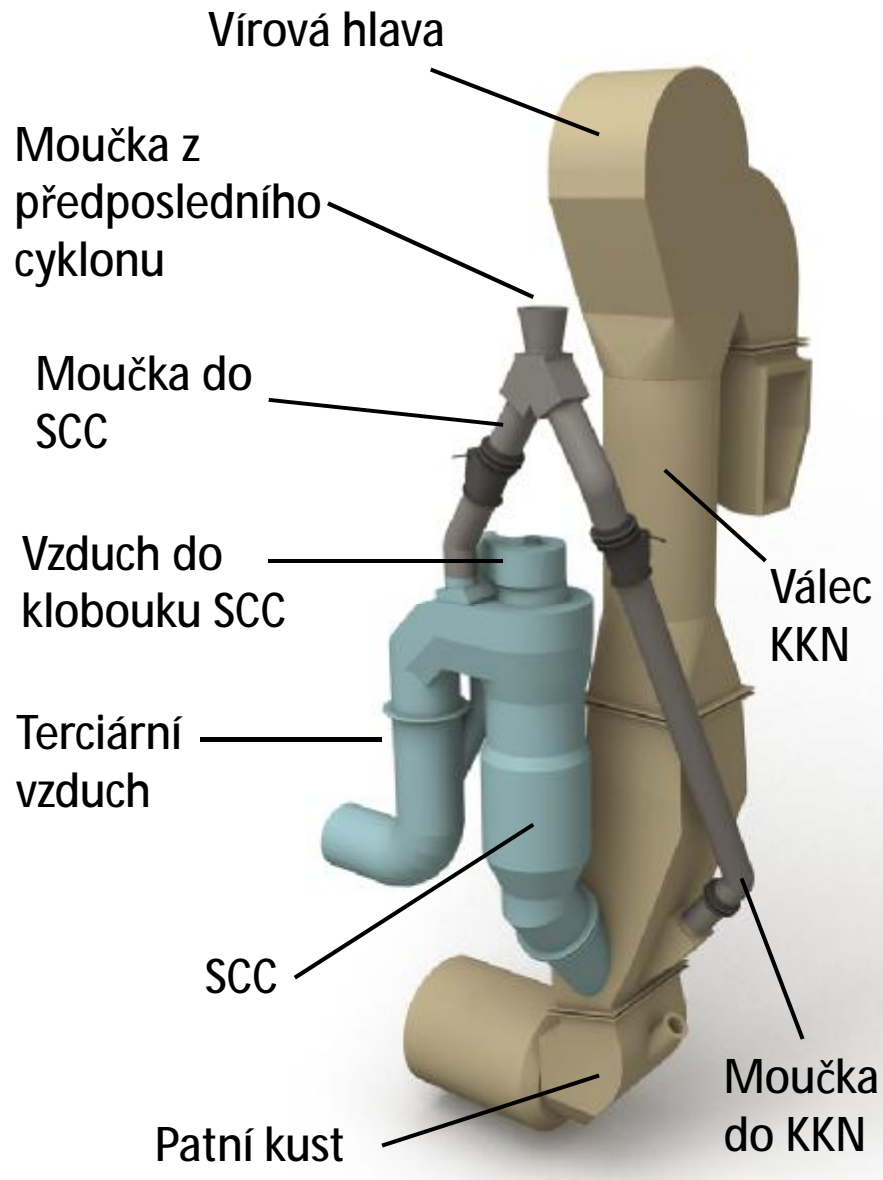

SCC – separate combustion chamber

- Vertikální komora se shora umístěným centrálním hořákem
- SCC kalcinátor je vhodný pro spalování těch nejméně příznivých AP (vlhkost, granulometrie)
- Sušení a spalování v proudu horkého vzduchu z chladiče s maximem O_2 .
- Optimální teplotní profil SCC komory se nastavuje děličem suroviny mezi KKN a SCC

SCC – separate combustion chamber

- SCC kalcinátor je vhodný pro spalování těch nejméně příznivých AP (vlhkost, granulometrie)
- Optimální teplotní profil SCC komory se nastavuje děličem suroviny mezi KKN a SCC
- Vysušené popř. neshořelé částice paliva z SCC poté dohoří v KKN, kde je dostatek tepla z pece
- Maximální retenční čas (doba zdržení horkých plynů s materiálem v kalcinátoru (před vstupem do HC) ~ 7-8 sec.

Ukázky z nejvýznamějších projektů z poslední doby : linka#2 Mokrá

- Start původní linky 1966,
- 4-stupňový výměník KHD

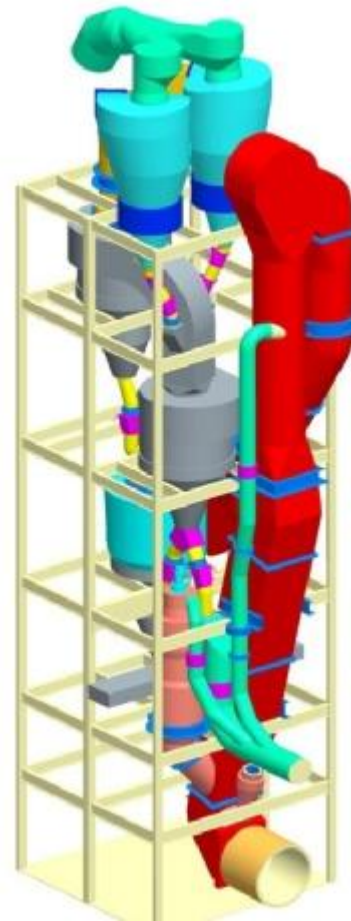
Provedená modernizace zahrnovala :

- kompletní výměnu horních odlučovacích cyklonů,
- instalaci nového patního kusu
- Instalaci terciárního vzduchovodu
- Instalaci dlouhého kanálu KKN a SCC
- Výměnu válcové části horkého cyklonu
- Instalace bypassu s recirkulací pod rošt chladiče
- modernizaci roštového chladiče

Ukázky z nejvýznamějších projekrů z poslední doby : linka#2 Mokrá

Před rekonstrukcí

Projekce, modelling

Po rekonstrukci
Široká paleta AP, podíl >80% AP
Cílený výkon linky (ca 1900 tpd)

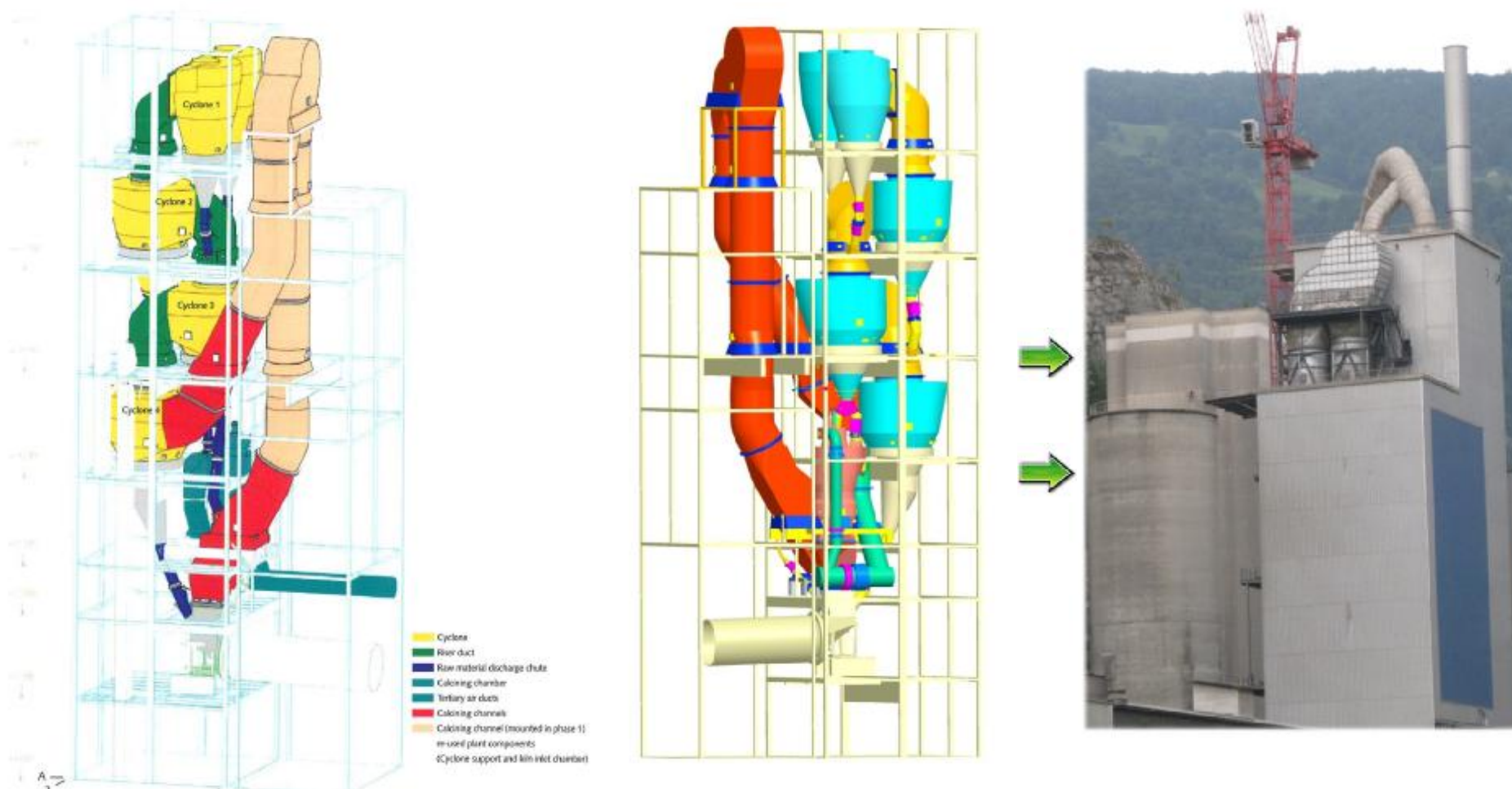

„Vápno, cement, ekologie“
28.-30.5.2012

Mokrá, line#2, Heidelberg Cement, 1.900 tpd

Ukázky z nejvýznamnějších projekrů z poslední doby : Vigier

Projekce, modelling, příprava

Po rekonstrukci

„Vápno, cement, ekologie“
28.-30.5.2012

Cementárna Vigier, Švýcarsko

Ukázky z nejvýznamnějších projektů z poslední doby

Matera (Itálie), 2400 tpd

Turňa (SK), 2700 tpd

Ladce (SK), 2400 tpd

„Vápno, cement, ekologie“
28.-30.5.2012

Nejvýznamnější projekty

Ukázky z nejvýznamnějších projektů z poslední doby

Sagar (Indie), 5000 tpd

Sepahan (Irán), 3300 tpd

Tokat-Artova (Turecko), 3500 tpd

„Vápno, cement, ekologie“
28.-30.5.2012

Nejvýznamnější projekty

Bypass: klasické škodliviny, koloběh

- Zvyšování podílu alternativních paliv i alternativních surovin - nárůst vstupu klasických i novodobých škodlivin.
- Za klasické těkavé škodliviny, způsobující problémy při provozu pecní linky , se obecně považují:
  - 1) alkalické popř. vápenaté chloridy (KCl , $NaCl$, $CaCl_2$ + směsné soli/eutektika).
  - 2) alkalické sírany (Na_2SO_4 , K_2SO_4 + jejich směsné soli/eutektika)
  - 3) síran vápenatý ($CaSO_4$ + směsné soli/eutektika)
- Vnitřní koloběh (recirkulace) škodlivin v pecním systému začíná :
  - 1) Primární vstup škodliviny (primární vstup se surovinou či palivem)
  - 2) Sekundární vstup škodliviny (sekundární vstup z již jednou vypařené a zkondenzované směsné soli (chloridy, sírany)
  - 3) Vypaření či sublimace ($T > 900 - 1000^\circ C$)
  - 4) Zpětná kondenzace na kondenzačních jádrech (prachu) – vznik nadměrných nálepků na kritických místech, ucpávání, lepení kroužky... a opětovné vypaření

Bypass: faktory způsobující lepení, důsledky

- absolutní množství jednotlivých klasických škodlivin (K_2O, Na_2O, SO_3, Cl^-)/1 kg sl.
- vzájemný molární poměr vyjádřený jako modul MSR
- vzájemná vazba: teplota horké moučky – zbytková ztráta žháním - úroveň kalcinace
- Vlastní konstrukce výměníku – zejména kalcinátoru a patního kusu
- přijatá opatření proti lepení (úroveň monitoringu chemismu, počet, kapacita a umístění pneukanonů, přístupnost čistících otvorů, plošiny)
- Další lokální „nepřenosné“ faktory - úroveň obsluhy, působení tavidel a jiných příměsí vstupující se surovinou či palivem, použitá skladba paliv atd.

Důsledky vysokého vstupu škodlivin

- vytváření nadměrných nálepků (patní kusu, kalcinátor, kužel a skluz HC)
- vysoký vnitřní a vnější koloběh těkavých škodlivin, ohrožení kvality slínku
- tvorba kroužků v peci, riziko uzavření průřezu pece kroužkem
- kyselá koroze ocelových dílů, chemická infiltrace škodlivin do vyzdivek.
- nerovnoměrnost provozu linky, omezení výkonu, nárůst kalorické spotřeby

Bypass: limity pro instalaci bypassu, důsledky jeho instalace

- Instalace bypassu se obvykle doporučuje při překročení některého z těchto obecných limitů
  - obsah chloridů v surovinové moučce > 0,025%
  - Celkový vstup chloru do linky > 0,40 g Cl-/kg sl. (400 g Cl/1 t sl.)
  - Celkový vstup síry do linky > 16-19 g SO₃/kg sl.
  - Celkový vstup škodlivin do linky $\Sigma (K_2O+Na_2O+SO_3+Cl^-) > 32$ g/kg sl.
- Instalace bypassu znamená
  - Snížení (omezení) intenzity koloběhu škodlivin, škodlivin v HM a slinku
  - Zavedení systému hospodaření s bypass-prachem, odprášení bypassu
  - Ztrátu části horkých plynů z pece a již zkalcinovaného materiálu

Podíl tepla do pece	Zvýšení kalorické spotřeby
> 50%	4-6 kcal /1% bypassu
~ 50%	3-4 kcal /1% bypassu
< 45%	2-3 kcal /1% bypassu

Zvýšení kalorické spotřeby při provozu bypassu

Bypass: dělení bypassových systémů (dle účelu)

Typ bypassu	Chloridový	Síranový	Alkalický	Speciální
Navržen pro odstraňování	chloridů	síranů	alkalických solí	soli thalia, případně těžkých kovů
Původ škodliviny	Chloridy v sur. moučce Chloridy v popelu chloridy v odpadech	sírany v sur. moučce síra v palivech (např. petrokoks)	alkálie v sur. moučce výroba nízko-alkalického slínku	těkavé stopové prvky v surovině např. thalium
Obvyklá velikost % z pecních plynů	3-15%	20-100%	20-50% +injektáž CaCl ₂ na zvýšení těkavosti	1-5%

Bypass: dělení bypassových systémů (dle konfigurace)

- 1) Standardní řešení bypassu – bez separace hrubých podílů, T/komorou 220-350°C (chladicí komora, separátní či společné odprášení / komín)
- 2) Standardní řešení bypassu se separací hrubých podílů (... + za chladicí komorou je navíc umístěn třídící cyklon)
- 3) Moderní konfigurace bypassu - uzavřený okruh s recirkulací (odprášené plyny jsou vráceny zpět do linky (do chladiče, jako primární vzduch ..)

Bypassové systémy – realizace

Cementárna	konfigurace	Způsob odprášení
Bypass č.1 – Radotín	směšovací komora	Samostatný bypassový filtr
– Bypass č.2 PC Ladce	směšovací komora a odlučovací cyklon	Původně stávající EF - odprášení RCH, <u>rekonstr.</u> na samostatné odprášení
Bypass č.3 – CEMMAC H.Smie	chladicí komora + dochlazování před filtrem	Samostatný nový bypassový tkaninový filtr <u>Scheuch</u>
Bypass č.4 - VSH Turňa	směšovací komora a odlučovací cyklon	Stávající tkaninový filtr <u>Scheuch</u> - odprášení RCH
Bypass č.5 – ČMC Mokrá	chladicí komora + dochlazování před filtrem	Samostatný bypassový filtr, odprášené plyny vedeny zpět do linky na sání chlad. <u>ventilátorů</u>
Bypass č.6 – Čížkovice		

Bypassové systémy – realizace

Cemmac H.Srnie

Cížkovice

VSH Turňa

Bypassové systémy – realizace

PC Ladce

Třídící cyklon (PC Ladce)

Sekundární dochlazování (Mokrá)

Bypassové systémy – realizace

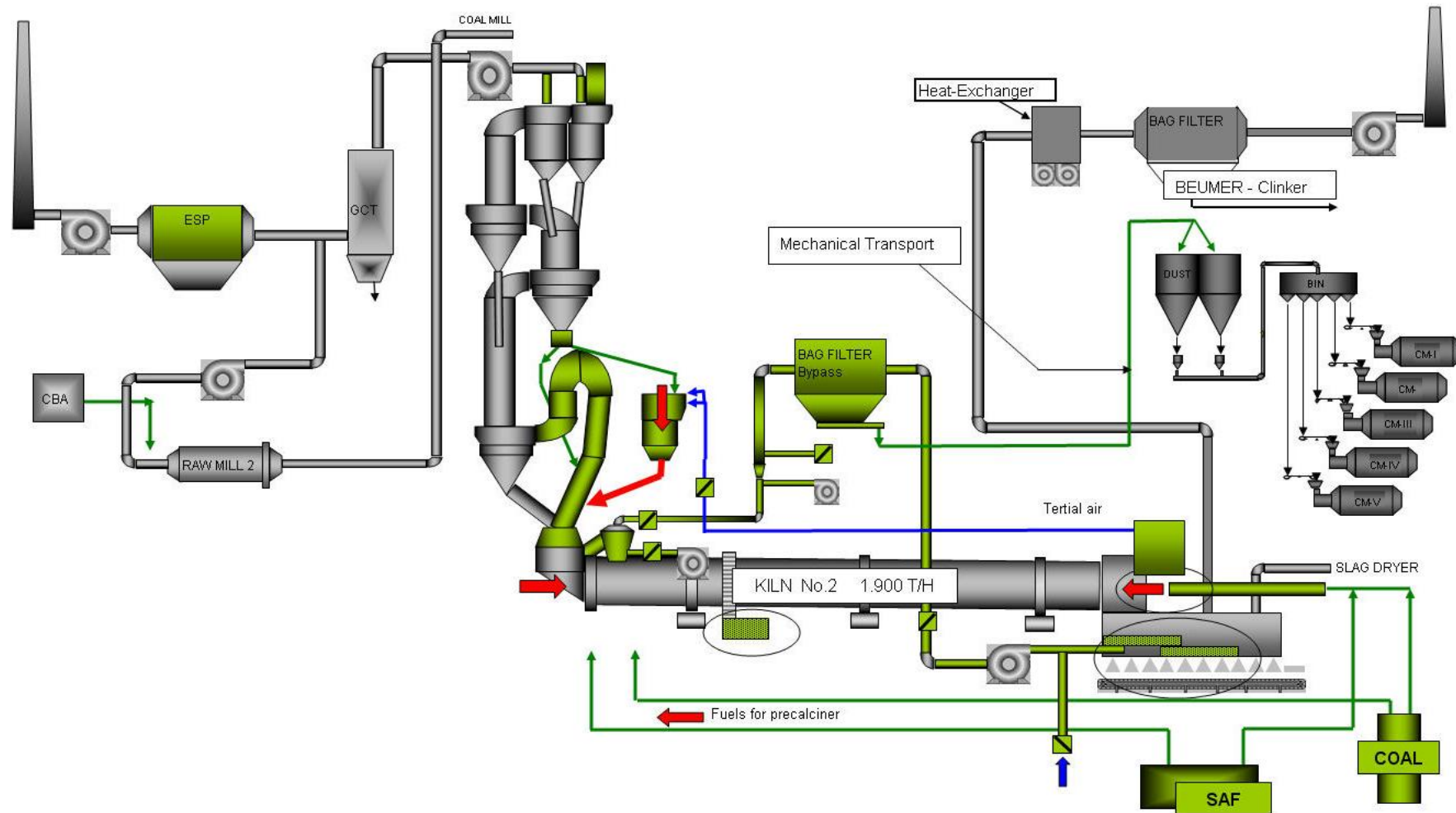

Schéma linky s recirkulací odprášených bypassových plynů pod rošt chladiče (Mokrá)

Bypass: provozní zkušenosti

- 1) Velkoobjemové bypassy - vybaveny vstřikováním vody do komory (takto vzniklá plynová směs má menší objem, vyšší vlhkost zlepšuje absorpci kyselých plynů bazickým prachem)
- 2) přídatným skluz studené moučky do bypassu (rychlé zchlazení plynů, naředění odprašků, zlepšení transportních vlastností, menší lepení)
- 3) Není-li instalován třídící cyklon, tak dodatečně instalovat alespoň jednoduchou usazovací komoru před bypassový filtr
- 4) Dobrá přístupnost hrdla bypassu a chladící komora (snadnost a rychlost čištění)
- 5) Kontinuální vs. diskontinuální provoz bypassu (výhody / nevýhody).
Obvyklý „switch-on“ indikátor – limitní obsah škodlivin v HM)
- 6) Kontinuální provoz ale začíná být preferován (rovnoměrnější provoz linky, méně škodlivin v odprašcích, lepší transportní vlastnosti a využitelnost, trvale nahřátý systém – omezení kondenzace a koroze)

Bypass: výhody vs. nevýhody konfigurací

SMĚŠOVACÍ KOMORA BEZ CYKLONU

VÝHODY :

- nižší tlaková ztráta
- velmi nízké emise SO₂
- lepidlý bypassový prach je více naředěn kalcinovanou surovinou, lépe se dopravuje

NEVÝHODY :

Nevýhody zdánlivě převažují:

- vyšší kalor. spotřeba, vyšší koeficient
- vyšší kapacita filtračního zařízení
- riziko průniku nespáleného paliva do filtru
- poškození hadic či kola ventilátoru

SMĚŠOVACÍ KOMORA S CYKLONEM :

VÝHODY :

- nižší kalorická spotřeba
- nižší koeficient moučka/slínek
- méně prachu z bypassu
- menší plocha odprašovacího filtru
- cyklon chrání filtr a ventilátor před mechanickým poškozením

NEVÝHODY :

- vyšší tlaková ztráta systému
- nižší účinnost odvádění škodlivin
- vyšší % odváděných plynů
- vyšší vstup chladícího vzduchu
- Nižší účinnost odsíření

Bypass: výhody vs. nevýhody konfigurací

SMĚŠOVACÍ KOMORA V UZAVŘENÉM PLYNOVÉM OKRUHU S RECIRKULACÍ

VÝHODY :

- § eliminace problémů s emisemi SO₂ a NO_x v bypassovém plynu
- § eliminace možných problémů s emisemi PCDD/F v bypassovém plynu (díky prostupu přes slinkové lože v přední části chladiče T=1400-1350 °C a pece musí dojít ke spálení těchto jinak velmi odolných a stálých organických heterocyklů
- § dle provedených měření nedochází k měřitelnému nárůstu emisí z pecní linky.

NEVÝHODY :

- § bypassové plyny, navzdory naředění, jsou stále korozivní (kyselé díky SO₂), může tak docházet k poškození roštové plochy a ventilátorů
- § nutnost udržovat teplotu plynu v potrubí nad rosným bodem, nebezpečí kondenzace vlhkosti v potrubí
- § vyšší teplota chladícího vzduchu snižuje účinnost RCH (dle literatury o 1,5%)
- § vyšší nároky na měření a softwarovou výbavu (směšovací krabice, klapky, čidla)

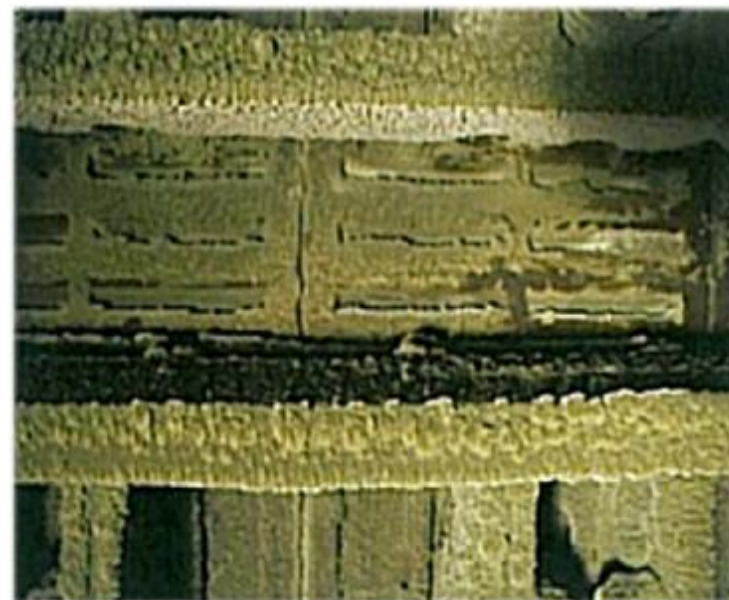

Bypass: výhody vs. nevýhody konfigurací

SMĚŠOVACÍ KOMORA V UZAVŘENÉM PLYNOVÉM OKRUHU S RECIRKULACÍ

NEVÝHODY (pokračování) :

- § Riziko ucpávání štěrbin v roštnicích jemným bypassovým úletem z filtru
- § V tomto případě byl zřejmě na odprášení bypassu elektrofiltr (dle VDZ Congress 2009)

... cool down

Thanks for your attention!

www.ikn.eu